BIULETYN TURYSTYCZNY POLSKICH KOLEI PAŃSTWOWYCH

WYCHODZI DWA RAZY W MIESIĄCU.

PRZEDRUK DOZWOLONY I POŻĄDANY.

ROK I — WARSZAWA, 25 MAJA 1934 R. — Nr 2

Usamodzielnienie Wydziału Turystyki.

Zarządzeniem p. Ministra z dn. 2 maja r. b. Naczelnik Wydziału Turystyki Ministerstwa Komunikacji został podporządkowany bezpośrednio Ministrowi. Powyższe zarządzenie ma na celu zapewnienie Wydziałowi większej swobody w działaniu i było wywołane szybkiem rozrastaniem się jego agend. Nadmienić należy, że w całym szeregu krajów istnieją już specjalne Urzędy Turystyczne, wyposażone w szerokie kompetencje.

Na czele usamodzielnionego Wydziału stoi dotychczasowy jego Szef, p. Naczelnik Stefan Podworski.

Walory turystyczne ziemi Wileńskiej.

Centrum Rzeczypospolitej Polskiej nie posiada zbyt wielu atrakcyj turystycznych. Turysta z Warszawy, Łodzi, Poznania czy Bydgoszczy musi ich szukać daleko — aż nad morzem lub na południowych rubieżach naszego kraju w Tatrach lub Karpatach Wschodnich. Te dwa tereny — górski i nadmorski — wyczerpywały, aż niemal do ostatnich czasów, możliwości turystyczne naszego kraju. Mówiono wprawdzie o czarownem pięknie ziemi Wileńskiej, ale odwiedzano ją więcej niż rzadko. Wszystkich przestraszały trudności komunikacyjne, a zwłaszcza fatalny stan dróg na Kresach Wschodnich.

Ostatnie lata jednak przyniosły poważne zmiany na lepsze. Wytrwała i konsekwentna praca odrodzonego Państwa Polskiego spowodowała, iż szereg terenów turystycznych na Wileńszczyźnie, dawniej niedostępnych, zyskał możliwe połączenia komunikacyjne w postaci linij kolejowych, autobusowych i szos. Powstały liczne schroniska i szkolne domy wycieczkowe, gdzie za minimalną opłatą można znaleźć nocleg, a w wielu wypadkach i wyżywienie. Poziom sanitarny hoteli i restauracyj w miastach kresowych również wydatnie się podniósł. Naturalnie jest jeszcze wiele do zrobienia, ale i to co zostało już wykonane umożliwia ruch turystyczny na kilku ważnych odcinkach.

Dla turysty Wileńszczyzna przedstawia szczególny urok.

Już Mickiewicz tęsknił do „krainy pagórków leśnych i łąk zielonych", nęcących swoją sielską pierwotnością.

Pod względem krajobrazowym ziemia wileńska stanowi kontrast Polski środkowej. Na Mazowszu wzrok gubi się na beznadziejnie płaskich równinach, na Wileńszczyźnie pełno jest malowniczych wzgórz, wąwozów, dolin. W Polsce centralnej las spadł przeważnie do poziomu zagajnika, na Wileńszczyźnie spotykamy prawdziwe puszcze, gdzie przyroda nie została jeszcze tak drobiazgowo przystosowana do materjalnych celów człowieka. Koło Warszawy Wisła płynie leniwie, Wilja koło Wilna wartko toczy swoje nurty.

Wileńszczyzna jest także ciekawą krainą przeżytków socjologicznych i etnograficznych. Mamy tu jeszcze zaścianki szlacheckie, wioski tatarskie i osiedla karaimskie. Wiele prastarych obyczajów i przesądów, które w innych dzielnicach Polski zaginęły, na Wileńszczyźnie jest jeszcze respektowanych. Życie nie uległo tam niwelującej standaryzacji — tak beznadziejnie nudnej i przygnębiającej.

Jeżeli chodzi o zabytki przeszłości — stare budowle, ruiny, muzea i t. p. — to wprawdzie szereg pomników wieków minionych zniszczyły czas i barbarzyństwo ludzkie w latach wojny, jednak i to co pozostało godne jest podziwu i dokładnego poznania.

Dość wspomnieć prastarą Bazylikę wileńską i liczne zabytki architektoniczne Wilna, Trok, Nowogródka.

Również i dla człowieka rozmiłowanego w naszej literaturze Kresy Wschodnie przedstawiają wiele uroku. Przecież na tych ziemiach rozgrywała się akcja „Pana Tadeusza" i „Dziadów". Pełno tam pamiątek, związanych z bytnością Mickiewicza — największego z naszych wieszczów narodowych.

Nie cała Wileńszczyzna udostępniona jest dla turystyki. Już teraz jednak można zwiedzać samo Wilno oraz jego przepiękne okolice — Troki i jezioro Trockie, góry Ponarskie, Werki i Zielone Jeziora. Powstanie schroniska nad Naroczą umożliwiło zwiedzanie tego największego w Polsce jeziora.

W Nowogródczyźnie w forsownem tempie kończone są roboty w celu udostępnienia t. zw. „szlaku mickiewiczowskiego", prowadzącego przez Świteź, Tuhanowicze i obok Czombrowa, który jest podobno prototypem Soplicowa — terenu akcji „Pana Tadeusza".

Lato tegoroczne rozpoczęło się w kwietniu. Wycieczki jakie planowano na czerwiec i lipiec dochodzą w wielu wypadkach do skutku już w maju. Ci, którzy zastanawiają się nad tem, gdzie jechać, powinni pamiętać o tem, że istnieje słynna z piękności **ziemia Wileńska.**

Turystyka w województwie Nowogródzkiem.

Dnia 5 maja o godz. 10 rano odbyło się w Nowogródku posiedzenie Wojewódzkiej Komisji Turystycznej.

Obrady zagaił p. Wojewoda Świderski, który zaznaczył, iż ustalony został plan robót drogowych, mających nadzwyczaj doniosłe znaczenie dla rozwoju ruchu turystycznego na terenie Nowogródczyzny. Co roku buduje się 100 km. nawierzchni drogowej. Prace nad udostępnieniem t. zw. „Szlaku Mickiewiczowskiego" postępują szybko naprzód i są już na ukończeniu.

Po zagajeniu p. Wojewoda powierzył przewodnictwo zebrania p. Wicewojewodzie Fiali.

Obszerne sprawozdanie o sposobach ożywienia ruchu turystycznego wygłosił referent turystyczny Województwa Nowogródzkiego, p. Larouy. Mówca powiedział co następuje (w streszczeniu):

„Nowogródczyzna, dzięki pięknu swej przyrody i jej egzotyzmowi, posiadaniu licznych zabytków historycznych oraz terenów łowieckich i rybnych i możności uprawiania na jej ziemiach sportu narciarskiego, posiada naturalne warunki do rozwoju turystyki.

Niestety, niemal wszystkie te korzyści nie są należycie wyzyskane, ze względu na niezadawalający stan dróg oraz brak odpowiednich wygód dla turystów przyjeżdżających w Nowogródzkie.

Z powodu braku szos, względnie dobrych dróg gruntowych, domów wypoczynkowych i noclegowych, dobrych hoteli, schronisk, restauracyj i t. p., a pozatem wyszkolonych przewodników, którzyby umieli właściwie obsłużyć turystę, cały szereg terenów Nowogródczyzny jest obecnie niedostępny dla turystów, z braku zaś odpowiedniej propagandy — prawie zupełnie dla większości ich nieznany.

W celu ożywienia ruchu turystycznego i przyciągnięcia zwiedzających, należałoby możliwie najenergiczniej przystąpić do niezbędnych inwestycyj turystycznych, a mianowicie:

1) pobudować jezdnię twardą, względnie należycie wyżwirować główny szlak turystyczny — jezioro **Świteź — Worończa — Tuhanowicze — Horodyszcze,** na którym położone są miejscowości historyczne, stanowiące największą atrakcję turystyczną w Nowogródczyźnie, jak również drogę **Nowogródek — Huty, Niemen,** oraz **Nowogródek — Szczorse — jezioro Kromań w puszczy Nalibockiej.**

2) Uporządkować i uruchomić szlak turystyczny Niemeński ,czyli Stołpce — Jeremicze—Lubcz—Grodno — Druskieniki.

3) Przy współudziale czynników społecznych i zainteresowanych przemysłów, wybudować (czy też urządzić) niezbędną ilość schronisk, hoteli, domów wypoczynkowych oraz przystani na rz. Niemnie i t. d.

4) Dokonać konserwacji istniejących pomników historycznych, jak np. w Stołowiczach, Dereczynie i t. d.

5) Wybudować, na wzór takichże pobudowanych we Francji, wzdłuż szlaków turystycznych szereg znaków (kopców, pomniczków z kamienia, cementu) z odpowiednio wyrytymi nadpisami w pobliżu miejscowości historycznych.

6) **Umożliwić zwiedzanie przez turystów części byłych pozycyj niemieckich z czasów wojny europejskiej, a więc schronów betonowych, cmentarzy wojskowych, wież obserwacyjnych i t. p.,** uporządkowując odpowiednie objekty i uzyskując odnośne zezwolenie władz wojskowych.

7) Udostępnić dla turystów zamurowane obecnie lochy i przejścia podziemne w Worończy, w których według podania więziona była w wieku XVII oporna szlachta; również i lochy Nowogródzkie należałoby doprowadzić do stanu, nadającego się do pokazania turystom.

Zastanawiając się nad tem, czem jeszcze moglibyśmy zainteresować poszukiwaczy nowych widoków i wrażeń, musimy przypomnieć sobie nasz „zaścianek" i „dworek szlachecki", nasze jeziora „Świteź" i „Kromań", jak również puszczę Nalibocką i polowania.

Należałoby zaopiekować się pozostałemi zabytkami tego rodzaju i postarać zachować, względnie rekonstruować parę „zaścianków" i „dworków", uwzględniając jednocześnie komunikację samochodową do tych miejscowości oraz uprzyjemniając tam pobyt turystom.

W każdej z takich miejscowości winna być zorganizowana gospoda, w której turysta mógłby spocząć i odpowiednio posilić się, przyczem gospoda ta winna być urządzona w duchu regionalnym, t. j. umeblowana w stylu miejscowym, przybrana w tkaniny regionalne i zaopatrzona należycie w zwykłe produkty

wiejskie, lecz koniecznie wyborowe i świeże—szynkę, kiełbasę litewską, mleko, jagody, jaja i t. p. Zorganizowaniem takich gospód mogłyby się zająć miejscowe towarzystwa regjonalne, jak np. **„Towarzystwo Popierania Przemysłu Ludowego“, „Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet“**, czy też **„Związek Młodzieży Wiejskiej“**, ewentualnie inne tego rodzaju organizacje.

Należy tylko pamiętać, że sztuka ludowa jest rzeczą zbyt delikatną i łatwo, pod wpływem miast, zamieniająca się w parodję, wobec czego należałoby przeprowadzić odpowiednią propagandę, aby właściciele hoteli, kierownicy gospód i schronisk nie upiększali swych lokali międzynarodową tandetą, lecz autentycznemi wyrobami Nowogródczyzny, jak to „radiużkami“ matami ze słomy i sitowia „Świteziańskiego“, chodnikami w różnokolorowe pasy i kraty, urnami i garnkami glinianemi, t. j. wszystkiem tem, czem zachwycają się cudzoziemcy, zwiedzający Bazar Warszawskiego T-wa Popierania Przemysłu Ludowego.

Należałoby, w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Reform Rolnych, dać możność polowania w określonych dniach, turystom, zwiedzającym jezioro Kromań i Puszczę Nalibocką, pobierając za to pewną niewielką opłatę, zarówno za same prawo polowania, jak i za upolowaną zwierzynę lub ptactwo, oraz za udzielenie turystom na miejscu broni myśliwskiej i przewodników.

Wreszcie nasuwa się konieczność wyszkolenia pewnej ilości przewodników zawodowych, gotowych w każdej chwili do obsługi turystów.

Przy należytej organizacji i wykonaniu zakreślonych wyżej prac oraz przy odpowiedniej propagandzie Nowogródczyzny, rozpowszechnianiu najpiękniejszych fotografij artystycznie wykonanych, ilustrowanych map turystycznych, prospektów i innych wydawnictw, można być pewnym przyciągnięcia na ziemię Nowogródzką nietylko turystów „wewnętrznych“, lecz bezwzględnie i cudzoziemców.

Wobec spodziewanego w sezonie nadchodzącym większego ruchu turystycznego w Nowogródczyźnie, należałoby poczynić odpowiednie przygotowania, celem udogodnienia i uprzyjemnienia pobytu turystom na ziemi Nowogródzkiej tak, aby na przyszłość ciż sami turyści byli dla Nowogródczyzny najlepszą reklamą, nie zaś odwrotnie.

W tym celu należałoby:

1) Uporządkować szlak „Mickiewiczowski“, czyli poza koniecznością doprowadzenia samej jezdni do stanu, przy którym przejazd autobusem można będzie zaliczyć do przyjemnego spędzenia czasu, a nie do nieuniknionego zła, przy zwiedzaniu zabytków Mickiewiczowskich.

a) ustawić chociażby prowizoryczne tablice, z napisami, objaśniającymi znaczenie historyczne przydrożnych miejscowości. W przyszłości należałoby na miejscu tablic wymurować z kamieni estetyczne pomniczki, podobne do ustawionych na szlakach turystycznych we Francji. Mogłoby to być dokonane szarwarkiem przez gminy, napisy zaś (farba, gwoździe i robota) dałoby się wykonać przy uzyskaniu na ten cel minimalnych kredytów).

b) ponieważ lokal schroniska T-wa Krajoznawczego nad Świtezią w porze letniej jest niewystarczający dla noclegu większych partyj turystycznych, należałoby na ten czas uzyskać pozwolenie władz szkolnych (inspektora szkolnego) na urządzenie tymczasowego domu noclegowego w lokalu szkoły powszechnej w Walówce.

Pozatem dla urządzenia tegoż domu uzyskać należałoby chociażby ze 20 sienników i pościeli, oraz, o ile możności, tyleż koców.

c)Podobny dom noclegowy dla wycieczek młodzieży szkolnej należałoby urządzić w Nowogródku, w lokalu szkoły powszechnej.

d) Udostępnić do zwiedzenia turystom schronu betonowego z czasów wojny europejskiej, znajdującego się w parku w Tuhanowiczach, oczyszczając schron ten od piasku i śmieci oraz wypompowując zeń wodę.

e) Poczynić starania ku udostępnieniu zwiedzania lochów worończańskich oraz uzyskać środki na ich odmurowanie i uporządkowanie.

f) Uzyskać środki na uporządkowanie kolekcji dokumentów historycznych z armji Ks. J. Poniatowskiego, oraz na odnowienie portretów Wojewody Kurcza (1648 r.) w Czombrowie.

g) Wydać uaktualniony przewodnik po Nowogródczyźnie.

h) Wydać ilustrowane mapy Nowogródczyzny dla umieszczenia ich na dworcach kolejowych, chociażby w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Lwowie i Gdyni (koszt jednej mapy 250 zł). Również pożądanem byłoby zaopatrzyć dworce i wagony kolejowe w najpiękniejsze fotografje Nowogródczyzny.

i) Urządzić w lecie wystawę w Nowogródku, z dwoma działami: nowoczesnym (przemysł ludowy, kilimy, wyroby gliniane, wyroby huty szklanej i t. p.) oraz historycznym (zabytki Mickiewiczowskie, 1812 r. i inne).

k) Uruchomić punkty informacyjne na dworcach kolejowych i autobusowych w godzinach przyjścia pociągów i autobusów.

W zakresie turystyki wewnętrznej, t. j. Nowogródzian w Nowogródczyźnie należałoby:

l) dla miejscowych wycieczek w lecie udogodnić komunikację Nowogródka z Nowojelnią, uruchomiając dodatkową parę pociągów z odjazdem z Nowojelni o g. 6 m. 30 r. i przyjazd do Nowogródka na g. 7 m. 45 r. oraz z odjazdem z Nowogródka o g. 15 m. 25 i przyjazdem do Nowojelni o g. 16 m. 35, wprowadzając bilety powrotne w cenie do 2 zł. w obie strony.

Również pożądanem byłoby uruchomienie jednej pary pociągów w niedziele i święta z Nowogródka do Lubcza nad Niemnem, z odjazdem z Nowogródka o g. 9 m. 30 r., przyjazdem do Lubcza na g. 11 — 11½ oraz z odjazdem z Lubcza o g. 18, przyczem należałoby zastosować cenę biletów zniżkowych powrotnych taką, aby przejazd w obie strony wynosił nie więcej, niż 2 zł. 50 gr.

m) Wejście w porozumienie z Zarządem Ogniska Kolejowego w Nowojelni, w sprawie urządzeń w lecie w Nowojelni imprez rozrywkowych, na które mogliby również przybywać Nowogródzianie, dojeżdżając dogodnie pociągami za opłatą zniżkową.

Co do ruchu z Nowogródczyzny na zewnątrz, to pożądanem byłoby prosić O. D. K. P. w Wilnie i Ministerstwo Komunikacji o:

n) Uruchomienie perjodycznych (raz na tydzień) wagonów popularnych dla wycieczek z Nowogródczyzny narazie w/g trasy:

Baranowicze—Lida—Wilno (postój 1 dzień)—Warszawa (1 dzień) — Toruń (½ dnia) — Gdynia (2 dni) — Poznań (1 dzień) — Warszawa—Lida—Baranowicze. Cały kurs trwałby 7 dni, wagon winien być sypialny III kl. Opłata za przejazd przy partji całowagonowej (32 osoby) winna być pobierana ze zniżką 75%.

Po przemówieniu p. Larouy'a wywiązała się ożywiona dyskusja, w której brała udział większość obecnych.

P. Nadleśniczy Puzynowski mówił m. in. o konieczności odpowiedniego urządzenia ścieżek w historycznym parku tuhanowickim, oraz o potrzebie zorganizowania turystycznych spływów kajakowych na trasie Stołpce — Augustów.

P. konserwator wojewódzki dr. Lorentz wspominał m. in. o konieczności szanowania szaty roślinnej nad jez. Świteź. Jest np. tyle jezior na Kresach, że niema potrzeby urządzania obozów dla młodzieży właśnie nad Świtezią.

Przemawiali pozatem; p. Łęski, referent turystyczny D. O. K. P. Wilno, p. insp. Nowicki, inż. Żmigrodzki, prof. Węgrzecki z Orbisu i wielu innych.

Na zakończenie p. Wicewojewoda Fiala zreasumował rezultaty dyskusji i oświadczył, że województwo szereg postulatów wysuniętych na konferencji weźmie pod uwagę przy realizowaniu swego programu turystycznego. Na tem posiedzenie zamknięto.

Na posiedzeniu był obecny delegat Wydziału Turystyki M. K. red. B. Lepecki.

KALENDARZ TURYSTYCZNY.

W poprzednim numerze podaliśmy kalendarz turystyczny do Zielonych Świąt włącznie. Należy go uzupełnić o tyle, że: 19 maja odbędzie się w Warszawie otwarcie Wystawy Lniarskiej (Dolina Szwajcarska), która potrwa do 10 czerwca.

Również 19 maja odbędzie się w **Katowicach** otwarcie Targów Śląskich, które potrwają do 4-go czerwca.

W okresie Zielonych Świąt odbędzie się też w **Warszawie,** (korty Legji) mecz tennisowy Polska—Francja.

Z wyścigów konnych, sezon wiosenny w **Poznaniu** został zakończony 13-go maja, natomiast od 10 maja rozpoczął się sezon wyścigów konnych we **Lwowie** (biegi w czwartki, niedziele i święta).

20 maja zaczyna się też wiosenny sezon wyścigów konnych w **Katowicach,** który potrwa do 29 czerwca (biegi w czwartki, niedziele i święta).

W całej pełni trwa również sezon wyścigów konnych w **Warszawie,** rozpoczęty w dniu 5 maja.

24 maja **Kołomyja** — jarmark, stroje huclskie i wyroby ludowe huculskie i pokuckie.

27 maja **Warszawa** — wyścigi kolarskie o puhar Expressu Porannego.

27 maja **Warszawa** — wyścigi konne, biegi o nagrodę Rulera i Wotowskiego.

27 maja **Warszawa** — wyścigi kolarskie o naramiennik Warsz. Tow. Cyklistów.

W niedzielę 27 maja, jako pierwszą po Zielonych Świętach, przypada uroczystość Św. Trójcy. W dniu tym odbywa się wiele popularnych odpustów, i tak: w **Myszyńcu,** w ziemi Karpiów (woj. Białostockie), stroje kurpiowskie, w **Wejherowie** na Pomorzu przy udziale około 15.000 Kaszubów, w **Okopach Św. Trójcy,** na Podolu, wsławionych walkami Konfederatów Barskich, oraz w **Bielsku** (Śląskie stroje ludowe).

Dnia 22 i 27 maja przypadają Zielone Święta prawosławne i grecko-katolickie. Związane są z niemi liczne odpusty i obchody. Szczególnie widzenia godne są one w parafjach huculskich, a mianowicie: w **Żabiem, Kosmaczu, Jasionowie Górnym, Krasnoïli, Tekuczy** i **Jaworowie.**

27, 28 maja **Poczajów** na Wołyniu, odpust prawosławny (Zielone Święta, w Ławrze Poczajowskiej).

31 maja — 2 czerwca **Wilno** — mecz tennisowy Estonja — Polska.

31 maja — 3 czerwca **Toruń** — zawody tennisowe o mistrzostwo Pomorza.

W drugiej połowie maja kwitną na Wołyniu w lasach nad **Słuczą,** koło Hubkowa rosnące tam masowo żółte azalje. Dnia 27 maja organizuje Wołyńskie Tow. Krajoznawcze z Łucka wycieczkę autami i autobusami do Hubkowa.

W czwartek 31 maja przypada uroczystość Bożego Ciała. We wszystkich większych miastach, szczególnie w **Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Lwowie i Wilnie** uroczyste procesje; w **Warszawie** przy udziale najwyższych dostojników państwowych. Ze względu na piękne stroje ludowe, specjalnie są godne widzenia procesje Bożego Ciała w **Łowiczu,** we wsi **Złaków Kościelny** koło Łowicza, w **Zakopanem** i innych parafjach na Podhalu, oraz w **Żywcu** (bogate stroje mieszczanek żywieckich).

31 maja (Boże Ciało) **Złaków Kościelny,** koło Łowicza, jarmark łowickich wyrobów ludowych, zabawa ludowa (stroje łowickie).

1 czerwca — **Delatyn,** jarmark, stroje ludowe i wyroby huculskie.

1 czerwca — **Warszawa,** początek Międzynarodowych Zawodów Konnych w Łazienkach, do 11-go czerwca.

1 czerwca — **Łęczna** koło Lublina, jarmark, stroje ludowe.

2 czerwca — **Nowy Targ,** jarmark na konie, stroje góralskie.

2 czerwca — **Sokołów Podlaski,** jarmark, stroje podlaskie.

Ciąg dalszy w najbliższym Biuletynie.

Nowy rozkład jazdy na kolejach.

W nowym rozkładzie jazdy, ważnym od 15 b. m. przewidziano również znaczne udogodnienia w komunikacji Stolicy i ważniejszych ośrodków z uzdrowiskami i zdrojowiskami w okręgach beskidzkim, tatrzańskim i na Podkarpaciu.

Jeżeli chodzi o okręg beskidzki, to zostały wprowadzone z Warszawy od 15.V. codzienne pociągi przyśpieszone, bez dopłaty za pośpiech, z wagonami bezpośredniemi 1, 2, 3 kl. do Zwardonia, Cieszyna, Wisły i Głębców i z powrotem według następującego rozkładu: z Warszawy odj. 23.35, Katowice 6.15 — 6.38, przyjazd do Zwardonia 10.47, do Cieszyna 9.49, do Wisły 10.20 i do Głębców 10.38; z powrotem odj. z Głębców 18.40, z Wisły 18.57, z Cieszyna 19.19, ze Zwardonia 18.47, Katowice 23.02 — 23.27, przyjazd do Warszawy na godz. 6.10.

W tych pociągach będzie kursował również codziennie od 15.V. do 8.IX. wagon sypialny 1, 2 kl. Warszawa — Wisła — Głębce i codziennie do 6.X. wagon sypialny 3 kl. Warszawa — Bielsko. Prócz tego w tych pociągach będzie zaprowadzony bezpośredni wagon 1, 2, 3 kl. Łódź.-Fabr. — Zwardoń, z odj. z Łodzi o godz. 0.10, a przyjazdem do Łodzi Fabr. na godz. 5 m. 25. Do komunikacji szybkiej dziennej, jednak z przesiadaniem w Dziedzicach, będą mogły służyć pociągi w/g rozkładu: z Warszawy odjazd 7.30, z Łodzi Fabr. 8.05, Katowice 12.20 — 12.23, Dziedzice 13.04 — przesiadanie — odj. 13.10, przyjazd do Wisły w sezonie 30.V. — 2.IX. o godz. 15.02 i codziennie do Zwardonia na godz. 15.58, a do Cieszyna na godz. 15.31. Z powrotem: Zwardoń odj. 11.40, Dziedzice p. 14.02; Cieszyn odj. 14.40, Dziedzice p. 16.31 i w sezonie 30.V. — 2.IX. Wisła odj. 15.25, Dziedzice p. 17.27, skąd odj. poc. pośpiesznym o godz. 17.31 i przyjazd do Warszawy na godz. 23.05. W sezonie zimowym będzie zapewniona dogodniejsza komunikacja ze Zwardonia do wspomnianego pociągu pośpiesznego dziennego do Warszawy.

Do komunikacji z Zakopanem przewidziano na cały okres letni od 15.V. do 6.X. 2 pary pociągów bezpośrednich: jedną parę pośpiesznych dziennych i jedną przyśpieszonych nocnych. Pośpieszne pociągi będą kursowały w/g następującego rozkładu: Warszawa odj. 7.30, Kraków 13.01 — 13'.25, Zakopane przyjazd 17.17, z powrotem Zakopane odj. 12.50, Kraków 16.45 — 17.20, Warszawa przyjazd 22.50. Nocne pociągi przyśpieszone bez dopłaty za pośpiech, z wagonami sypialnymi 1, 2, 3 kl. będą według rozkładu: Warszawa odj. 20.35, Kraków 3.26 — 3.40, Rabka przyjazd 6.15, Zakopane przyj. 7.59; z powrotem Zakopane odjazd 19.55, Rabka odj. 21.40, Kraków 0.10 — 0.45, Warszawa przyjazd 8.06.

Prócz tego będzie codziennie uruchomiony wagon bezpośredni 1, 2, 3 kl. Warszawa — Zakopane z Warszawy poc. pośpiesznym o godz. 18.00, Kraków 23.36 — 0.45, Zakopane przyj. 6.15; z powrotem Zakopane odj. do 9.IX. o godz. 0.15, a od 9.IX. do 6.X. o godz. 23.15, Kraków przyj. 5.30, skąd o godz. 7.15 pociągiem pośpiesznym przychodzić będzie do Warszawy na godz. 12.48.

Pozatem będzie zapewniona przyśpieszona komunikacja z przesiadaniem w Krakowie według rozkładu: Warszawa odj. 23.00, Kraków 6.45 — 7.25, Zakopane przyj. 11.24; z powrotem Zakopane odj. 16.35, Kraków 20.40 — 23.00, Warszawa przyj. 6.50.

Na okres wzmożonego powrotnego ruchu przed nowym rokiem szkolnym, t. zn. od 14 do 20 sierpnia, został przewidziany codzienny w tym czasie pociąg przyśpieszony Zakopane — Warszawa, bez dopłaty za pośpiech, według rozkładu: Zakopane odj. 9.25, Kraków 14.55 — 15.15, Warszawa przyj. 22.07.

Ten pociąg będzie się składał wyłącznie z wagonów z miejscówkami.

Nowy rozkład jazdy zapewnia również znacznie dogodniejszą komunikację z Worochtą i Zaleszczykami.

Jeżeli chodzi o komunikację stolicy z Worochtą, to podczas sezonu letniego, w odpowiednich okresach, będą uruchamiane bezpośrednie wagony Warszawa — Worochta w dwóch parach pociągów według rozkładu jazdy:

a) komunikacja pośpieszna przez Rozwadów w wagonie 2, 3 kl. od 30.V. do 5.X. Warszawa Gł. odjazd 15.16, Lwów 23.45 — 0.45, Stanisławów przyjazd 3.01 — odjazd pociągiem osobowym 3.36, Worochta przyjazd 6.06; z powrotem od 31.V. do 6.X. Worochta odj. poc. osobowym 17.42, Stanisławów przyj. 20.12 — odj. poc. pośp. 20.31, Lwów 22.35 — 23.25, Warszawa przyj. 8.05;

b) komunikacja osobowa—przyśpieszona przez Rejowiec, w wagonach 2, 3 kl. od 30.V. do 15.IX. według rozkładu: Warszawa Gł. odj. 19.47, Lwów 7.05 — 8.12, Stanisławów 11.06 — 11.24, Worochta przyj. 13.58; z powrotem od 31.V. do 16.IX. Worochta odj. 14.24, Stanisławów 17.13 — 17.52, Lwów 21.10—21.40, Warszawa Gł. przyj. 9.17.

Co do Zaleszczyk, to ze względu na nadmierne obciążenie pociągów pośpiesznych, okazało się możliwe prowadzić bezpośredni wagon Warszawa—Zaleszczyki 2, 3 kl. tylko w pociągach osobowych według rozkładu:

Warszawa Gł. odj. 19.47, Lwów 7.05 — 8.12, Kołomyja 12.37 — 12.45, Zaleszczyki przyj. 15.24; Zaleszczyki odj. 12.30, Kołomyja 16.08 — 16.24, Lwów 21.10 — 21.40, Warszawa Gł. przyj. 9.17.

Zapewniono jednak możliwie dogodną komunikację Warszawy z Zaleszczykami z przesiadaniem w Kołomyji w okresie 15.VI—15.IX. w pociągach pośpiesznych między Warszawą a Kołomyją i w poc. osobowych między Kołomyją i Zaleszczykami, według rozkładu:

Warszawa odj. 15.16, Kołomyja 4.01 — 5.15, Zaleszczyki przyj. 8.49; z powrotem Zaleszczyki odj. 16.41, Kołomyja 19.20 — 19.35, Warszawa przyj. 8.05.

Mając na uwadze względy turystyczne i krajoznawcze Podkarpacia, przewidziano między Lwowem i Stanisławowem z jednej strony i Krynicą i Zakopanem — z drugiej, parę dodatkowych pociągów sezonowych dziennych przez N. Zagórz pod nazwą „Podhalanin". Będą to pociągi przyśpieszone, jednak bez dopłaty za pośpiech, według rozkładu:

Lwów odj. 8.05, Sambor przyj. 9.38, Stanisławów odj. 4.42, Stryj 7.20 — 8.09, Drohobycz 8.41 — 8.48, Sambor przyj. 9.31; z dwóch powyższych grup tworzy się w Samborze pociąg do Krynicy i Zakopanego, z odjazdem z Sambora o godz. 9.52, N. Zagórz 11.51 — 11.58, Rymanów 12.40 — 12.41, Iwonicz 12.49 12.50, Jasło 13.32 — 13.37, Stróże 14.39 — 14.50, Krynica przyj. 17.35, Zakopane przyj. 19.35; z powrotem Zakopane odj. 8.30, Krynica odj. 10.45, Stróże 13.27 — 13.32, Jasło 14.43 — 14.48, Iwonicz 15.35 — 15.37, Rymanów 15.47 — 15.48, N. Zagórz 16.39 — 16.49, Sambor przyj. 19.00, skąd odj. o godz. 19.18 do Lwowa, z przyjazdem do Lwowa na godz. 20.56; odjazd w kierunku Stanisławowa o godz. 19.21. Drohobycz 20.12 — 20.14, Stryj 20.43 — 20.58, Stanisławów przyj. 23.31. Te pociągi kursowały tylko w okresie 15.VI. — 31.VIII.

Stolica ma zapewnioną i w sezonie letnim dogodną komunikację ze Skolem, Sławskiem, Ławocznem, Rozłuczem i Siankami z przesiadaniem we Lwowie.

Jeżeli chodzi o komunikację z odcinkiem Stryj—Ławoczne, komunikacja z Warszawy będzie się przedstawiała następująco:

Warszawa Gł. odj. poc. pośpiesznym 23.28, Lwów przyj. 7.50, odjazd też poc. pośpiesz. 8.20, Stryj przyj. 9.49, odj. poc. osobowym 10.00, Ławoczne przyj. 12.11; z powrotem Ławoczne odj. 18.11, Stryj 20.00 — 20.26, Lwów przyj. 22.25, skąd odj. o godz. 23.25 poc. pośpiesznym do Warszawy Gł. na godz. 8.05.

Do komunikacji Warszawa — Sianki z przesiadaniem we Lwowie będą mogły służyć w okresie 15.VI — 31.VIII pociągi skomunikowane według rozkładu:

Warszawa Gł. odj. poc. pośp. 15.16, Lwów przyj. 23.45, odj. poc. osobowym 23.55, Sianki przyj. 5.05; z powrotem Sianki odj. 16.55, Lwów przyj. 20.56, skąd odjazd albo osobowym 21.40 przez Rejowiec do Warszawy Gł. na godz. 9.17, albo pośpiesznym 23.25 przez Rozwadów do Warszawy Gł. godzina 8.05.

Przeprowadzenie bezpośrednich wagonów z Warszawy do Ławocznego lub Sianek jest niemożliwe ze względu na nadmierne obciążenie pociągów między Warszawą i Lwowem.

Z Państwowych Linij Autobusowych.

W związku z przygotowaniami do otwarcia Państwowych Linij Autobusowych, podajemy ważniejsze informacje o taryfach obowiązujących na tych linjach.

Redakcja.

1) Opłaty za przejazd osób autobusami oblicza się za odległości taryfowe.

2) Opłaty normalne za przejazd osób podane są w załączonych tabelach dla każdej linji osobno.

3)Opłaty w komunikacji podmiejskiej są ustalone tylko w relacjach autobusów zaliczonych do kategorji podmiejskich. Ceny biletów dla komunikacji podmiejskiej podane są w załączonych tabelach dla każdej linji osobno.

4) Podróżny może wieźć ze sobą bezpłatnie bez biletu jedno dziecko do ukończonego 4-go roku życia, o ile nie żąda dlań osobnego miejsca.

5) Dzieci po ukończeniu 4-go roku aż do ukończenia 10 lat życia przewozi się za połowę normalnej ceny taryfowej. Taka sama opłata pobierana jest za dzieci do lat 4-ch, dla których zażądano osobnych miejsc. Ulgi dla dzieci stosuje się we wszystkich autobusach z wyjątkiem podmiejskich.

6) Bilety miesięczne wydawane są tylko w ruchu podmiejskim i tylko w Oddziałach Komunikacji Samochodowej P. K. P. Za bilet normalny miesięczny, z fotografią odbitą na jasnem tle pobierana jest równowartość 40 pojedyńczych przejazdów.

7) Przejazdy młodzieży szkolnej w okresie roku szkolnego (z wyjątkiem wakacyj) mogą się odbywać za biletami miesięcznemi, za które pobiera się równowartość 30 pojedyńczych przejazdów. Bilety te, ważne tylko z matrykułą szkolną, wydawane być mogą młodzieży szkolnej szkół średnich, zawodowych i powszechnych na podstawie zaświadczeń szkolnych.

8) Do niektórych punktów na linjach, gdzie przebieg autobusu dochodzi do stacyj kolejowych wprowadzono bilety powrotne z ważnością dwudniową za opłatą specjalnie zniżoną, a mianowicie w relacjach:

	Zł.
Warszawa — Wyszków	— 6
Białystok — Grajewo	— 9
Białystok — Sokółka	— 4.50
Białystok — Grodno	— 9
Białystok — Bielsk Podlaski	— 6
Białystok — Białowieża	— 12
Białystok — Wołkowysk	— 11
Białystok — Łomża	— 10
Warszawa — Ostrołęka	— 14
Warszawa — Łomża (przez Pułtusk)	— 17
Warszawa — Ostrów Mazowiecki	— 13
Warszawa — Białystok	— 18
Warszawa — Modlin	— 4
Warszawa — Grójec	— 5.50
Warszawa — Radom	— 14
Warszawa — Kielce	— 23
Kielce — Radom	— 10
Kielce — Jędrzejów	— 8
Kielce — Miechów	— 14
Kielce — Busk	— 11
Kielce — Solec	— 16
Kielce — Szczucin	— 18
Kraków — Rabka	— 13

Kraków — Nowy Targ	— 18
Kraków — Zakopane	— 20
Kraków — Nowy Sącz	— 18
Kraków — Krynica	— 22

9) Opłata za przewóz psów na ręku (obowiązkowo w kagańcu i na smyczy) pobierana jest przy przejeździe autobusami w wysokości 50% ceny biletu odnośnej relacji.

10) Rowery są przyjmowane do przewozu tylko w miarę posiadanego w bagażniku miejsca. Opłata za przewóz roweru pobiera się w wysokości 50% ceny biletu odnośnej relacji.

11) Bagaż przyjmowany jest do przewozu tylko do wagi 30 klg. i tylko w miarę posiadanego w bagażniku miejsca. Opłata wynosi 50 gr. za każde pierwsze 50 km. odległości i po 1 złotym za każdą sztukę bagażu i każde następne 50 klm. odległości. Niepełne strefy 50 kilometrowe uważa się za całe 50 kilometrów.

Większe imprezy lotnicze w Polsce w r. b.

Data	Organizator	Nazwa imprezy	Znaczenie imprezy
2 i 3.VI	Aeroklub Krakowski.	VI Lot Południowo - Zachodniej Polski	Tradycyjna impreza regjonalna polskiego lotnictwa sportowego.
29.VI—1.VII	Aeroklub Lwowski	Week end Lotniczy	Wchodząca w tradycję impreza regjonalna o znaczeniu propagandowem. Udział innych Aeroklubów regjonalnych.
15.VIII	Aeroklub Łódzki.	Raid motocyklowo - lotniczy.	Impreza regjonalna o znaczeniu propagandowem.
28.VIII-16.IX	Aeroklub Rzeczypospolitej Polskiej	Turniej Lotniczy 1934. (Challenge de Tourisme International 1934).	Największe zawody międzynarodowe samolotów turystycznych o wybitnych cechach konkursu technicznego — udział zespołów oficjalnych Francji, Niemiec, Polski, Włoch i Czechosłowacji na samolotach najnowszych, specjalnie na ten cel budowanych typów. Próby techniczne w Warszawie 29.VIII-7.IX. Lot Okrężny po trasie 9.400 km., przebiegającej częściowo przez Płn. Afrykę.
23.IX	Aeroklub Rzeczypospolitej Polskiej	Zawody Balonów Wolnych o Puhar, im. Gordon - Bennett'a	Najstarsza z międzynarodowych imprez aeronautycznych (poraz pierwszy w roku 1906) o wybitnym charakterze sportowym. Spodziewany udział około 20 balonów w tem 3 polskie: „Kościuszko", „Polonia" i „Warszawa".

Działalność „Orbisu" w roku ubiegłym.

W r. 1933 Pol. Biuro Podróży „Orbis" sprzedało biletów kolejowych za łączną sumę

Zł. 26.105.937,05.

W porównaniu z 1932 r. w roku sprawozdawczym wykazuje Orbis wzrost ogólnych obrotów ze sprzedaży biletów kolejowych o przeszło 1½ milj. zł., czyli o 6%.

Obroty uzyskane ze sprzedaży kart okrętowych, wynoszą

Zł. 380.026,25.

Obroty te obejmują jedynie okres 8 i ½ miesięcy, gdyż dział morski zorganizowany został w Orbisie dopiero 15.IV. r. ub.

Organizacja placówek.

Ruch placówek Orbisu w Polsce.

W dniu 1 stycznia 1933 r. posiadał Orbis 5 Oddziałów własnych: Warszawa, Kraków, Poznań, Lwów i Zakopane oraz 49 Agentur. Po poczynieniu różnych koniecznych zmian, posiadał Orbis w dn. 1.I.34 r. 14 Oddziałów i 36 Agentur.

W chwili obecnej ORBIS posiada wzajemne umowy o sprzedaż biletów z 19 biurami zagranicznemi.

Orbis w Paryżu został zreorganizowany i całość udziałów przedsiębiorstwa znajduje się obecnie w rękach ORBISU. Posiada on oddziały w Lille i Strasburgu.

Pozatem ORBIS jest w przededniu uruchomienia swego oddziału w Wiedniu i zamierza otworzyć Oddziały w Pradze Czeskiej i Palestynie.

Działalność Turystyczna Orbisu.

Całokształt pracy ORBISU w dążeniu do rozwoju turystyki podzielić można na 3 grupy zasadnicze, a mianowicie:

Turystyka Wewnętrzna, obejmująca:

a) Wycieczki Turystyczne Grupowe — w okresie sprawozdawczym odbyło się ich 589, o ogólnej liczbie uczestników 47.620,

b) Pociągi popularne — przewiozły one w r. ub., łącznie z DOKP **25.854 osób.**

c) Zjazdy Okolicznościowe — obejmowały: Zjazd Strzelecki w Krakowie, „Święto Morza" w Gdyni, Święto Kawalerji w Krakowie, Święto Niepodległości i przewiozły **45.162** osób.

d) Pielgrzymki do Częstochowy— dały one ogółem **14.359** podróżnych.

e) Pobyty letnie we dworach — rozlokowano we dworach 114 osób.

Ilość klijentów czynnych ORBISU w turystyce wewnętrznej w okresie sprawozdawczym wyniosła, stosownie do wyżej wymienionych pozycyj, 132.995 osób.

Turystyka z zagranicy do Polski.

Wyniki tej pracy w okresie sprawozdawczym są następujące: Wycieczki zorganizowane przez Wydział Turystyki ORBISU: Społeczny Klub nar. socj. w Pradze (38 osób), Wycieczka Fidacu z Francji (osób 260), Wycieczka Przemysłowców z Holandji (osób 12), Wycieczka Młodzieży z Ameryki (osób 35), Wycieczka Inżynierów z Francji (osób 35), Wycieczka Dziennikarzy Czeskich (osób 91), Wycieczka Dziennikarzy Gdańskich (osób 9), Wycieczka Węgierska (osób 42), Wycieczka Międzynarodowego Kongresu Historyków (osób 117), Wycieczka Zjazdu Słowiańskich Lekarzy i Przyrodników (osób 198), Wycieczka Inżynierów Francuskich (osób 30), Wycieczka P. B. P. ORBIS w Paryżu (osób 1540).

Wycieczki z kraju zagranicę.

Należy tu wymienić wycieczki Linji Gdynia-Ameryka, na które Orbis zaakwirował ponad 900 osób. Organizowane były również tury lądowe po Amsterdamie i Londynie. W wycieczce po Londynie wzięło udział 519 osób, po Amsterdamie — 294, po Hadze — 280, po Windsorze — 193.

Nadto zorganizowane były następujące wycieczki zagranicę:

Do Austrji na Uroczystości Sobieskiego 660 osób.

Na Węgry, Wycieczka Reprezentacyjna 23 osoby.

Przejazdy grupowe do Paryża 1707 osób.

Propaganda i Reklama.

Propaganda na zagranicę szła w różnych kierunkach, a mianowicie:

1) przez kontakt z zagranicznemi biurami podróży;

2) przez podtrzymywanie nawiązanego już kontaktu z poselstwami i konsulatami polskiemi zagranicą.

3) przez nawiązanie kontaktu z zagranicznemi organizacjami społecznemi;

4) przez udział w wystawach zagranicznych, np. na Międz. Targ. w Pradze;

5) przez wydawnictwa propagandowe o Polsce. Wydano następujące materjały:

Broszura „See Poland next" w jęz. ang. Ulotka o Warszawie w jęz. franc. Kalendarzyk Imprez Turystycznych, w jęz. ang., niem. i franc. Prospekt w jęz. czeskim, Broszura ilustrowana dla uczestników Kongresu Historyków. Program w jęz. franc. dla wycieczki Fidacu, Program dla wycieczki młodzieży z Ameryki.

Propaganda Krajowa.

W ubiegłym roku ORBIS wydał następujący materjał propagandowy:

Ulotka na „Święto Morza", prospekt p. t. „Poco się głowić", Łódzki Informator Kolejowy, Program Wycieczek Krajowych, prospekt „Wycieczki do Ziemi Świętej", broszura „Jak urządzać wycieczki szkolne", „Informator Podróżniczo-Turystyczny", biuletyn turystyczny „Turystyka".

Wykaz krajowych placówek „Orbisu".

L. p.	Oddział względnie Ajencja	Miejscowość	Ulica i Numer	Nr telefonu
1.	Oddział Główny	Warszawa	Marszałkowska 98	9-97-64 9-97-66
2.	" "	Ciechocinek	Nieszawska 1	21-60
3.	" "	Częstochowa	N. Marji Panny 16	17-35
4.	" "	Gdynia	Starowiejska 16	8-72
5.	" "	Katowice	Pocztowa 1	110-40
6	" "	Kraków	Rynek 41	11-46
7.	" "	Lwów	Pl. Marjacki 8	101-20, 101-01
8.	" "	Łódź	Piotrkowska 65	52-18
9.	" "	Poznań	Pl. Wolności 9	667
10.	" "	Bydgoszcz	Gdańska 15	8-83
11.	" "	Wilno	Mickiewicza 20	377
12.	" "	Zakopane	Krupówki 28	
13.	" "	Toruń	Szeroka 1/3	264-11, 250-86
14.	Ekspozytura	Warszawa	Marszałkowska 153	11-64-50
15.	"	"	Nalewki 8	533-46
16.	Ajencja	"	Królewska 10 (Worms)	285-87
17.	"	"	Wierzbowa 11	27-32
18.	"	Bielsko	3 Maja 31	1-71
19.	"	Białystok	Piłsudskiego 14	265
20.	"	Brześć	3 Maja 16	306
21.	"	Cieszyn	Rynek 9	262-75
22.	"	Gdańsk	Stadtgraben 7	21-777
23.	"	"	Hohes Tor (Nordd. Lloyd)	74
24.	"	Gorlice	Mickiewicza 29	4

L. p.	Oddział względnie Ajencja	Miejscowość	Ulica i Numer	Nr. telefonu
25.	Ajencja	Iwonicz *)	Komisja Zdrojowa	
26.	"	Jaremcze *)	Kiosk P. T. T.	
27.	"	Jarosław	Grunwaldzka 3	324
28.	"	Kalisz	Piłsudskiego 18	
29.	"	Kielce	Sienkiewicza 36	132-87
30.	"	Kraków	Dietlowska 46	10
31.	"	Kołomyja	Piłsudskiego 2	117
32.	"	Krynica	Kraszewskiego	25-74
33.	"	Lwów	Szpitalna 8	64
34.	"	Lublin	Krakowskie Przedm. 29	
35.	"	Muszyna *)	Rynek	46
36.	"	Nowy Sącz	Wałowa 4	
37.	"	Oświęcim	Rynek 4	62
38.	"	Równe	3 Maja 130	27
39.	"	Rzeszów	Kolejowa 7	
40.	"	Sambor	Lwowska 21	5-11-78
41.	"	Sopoty	Nordd. Lloyd	6-23
42.	"	Stanisławów	Sapieżyńska 19	109
43.	"	Stryj	Mickiewicza 31	
44.	"	Szczawnica *)	Bazar 6	77
45.	"	Tarnów	Krakowska 11	246
46.	"	Tarnopol	Mickiewicza 29	
47.	"	Truskawiec *)	Willa Światowid	264
48.	"	Przemyśl	Pl. Legjonów 1	
49.	"	Radom	Żeromskiego 25/27	20
50.	"	Zaleszczyki	Św. Stanisława	

Zarząd Główny Warszawa, Ossolińskich 8. Tel. 547-55.

*) Czynne w sezonie letnim.

Z życia towarzystw turystycznych.

Walny Zjazd Delegatów Pol. Tow. Tatrzańskiego.

W dniach 5 i 6 maja r. b. odbywał się w Warszawie doroczny, walny Zjazd Delegatów Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, najstarszego i najliczniejszego towarzystwa turystycznego w Polsce, który zgromadził przedstawicieli wszystkich niemal Oddziałów oraz wszystkich Sekcyj Towarzystwa, jak również niemal komplet członków Zarządu Głównego oraz wielu członków honorowych Towarzystwa. Ogółem na Zjeździe było reprezentowanych 189 głosów.

Poza formalnemi czynnościami Zjazdu, podkreślamy wielką jednomyślność z jaką delegaci poszczególnych środowisk ustosunkowywali się do zagadnień, szczególnie żywotnych dla turystyki górskiej. Obok zatwierdzenia sprawozdania Prezydjum i udzielenia absolutorjum Zarządowi Głównemu, uchwalenia preliminarza budżetowego i dokonania wyborów uzupełniających, w jednomyślnej dyskusji uchwalono szereg rezolucyj, które odzwierciedliły poglądy przedstawicieli turystyki górskiej w Polsce na najbardziej pilne i interesujące kwestje, dotyczące gospodarki turystycznej, ochrony przyrody górskiej, akcji wychowawczo - propagandowej wśród rzesz turystycznych i t. d.

Zjazd w szczególności podkreślił ważność i niezbędność ścisłego współdziałania Pol. Tow. Tatrzańskiego z oficjalnemi czynnikami, kierującemi z ramienia wojskowości akcją **wychowania fizycznego** w łączności z letnim i zimowym ruchem turystycznym w kraju. Wiele uwagi poświęcono zintensyfikowaniu organizacji narciarstwa w łonie P. T. T.

Wśród spraw organizacyjnych podkreślić trzeba uchwałę, zmierzającą do zakładania przy wszystkich oddziałach i kołach P. T. T. osobnych sekcyj ochrony przyrody górskiej oraz do poparcia oddziału w Łodzi, dającego zaczątek akcji rozsadzania limby w górach polskich.

Pozatem Zjazd wypowiedział się za jaknajrychlejszem utworzeniem Parku Narodowego na całym obszarze Tatr.

Zjazd uznał jednomyślnie akcję zakładania pogranicznych parków narodowych i górskich rezerwatów przyrodniczych za działalność, nietylko dającą się **pogodzić ściśle z potrzebami turystyki** i taternictwa, ale nawet za idącą im na korzyść.

Zjazd powitał z radością zarysowującą się wyraźnie ścisłą współpracę P. T. T. z Tow. Przyjaciół Huculszczyzny na terenie Karpat Wschodnich.

W sprawie stosunku do Pol. Tow. Krajoznawczego, Zjazd wystąpił ze stanowiskiem jednomyślnem, które wypowiedziało się nietylko za powołaniem wspólnej mieszanej komisji, mającej za zadanie zbadanie możliwości **połączenia** (fuzji) P. T. T. i P. T. K., lecz już obecnie **upoważniło tę komisję zgóry do wystąpienia wspólnego** w imieniu obu towarzystw w sprawach wspólnych o charakterze ogólnym.

W wyborach uzupełniających na miejsca opróżnione wybrano na członków Zarządu Głównego, pp: ppłk. T. Ziętkiewicza (Stryj), mg. W. Krygowskiego (Kraków), dr. W. Łabę (Kraków), dyr. St. Sojkę (Biała Małop.), prof. S. Sowę (Cieszyn), dyr. M. Mączyńskiego (Żywiec); ponadto wybrano 7 za-

stępców członków Zarządu oraz członków Gł. Komisji Kontrolującej.

Wreszcie nie można nie podkreślić faktu ostatecznego uchwalenia opracowywanego od paru lat nowego statutu Towarzystwa i statutu wzorowego dla oddziałów P. T. T., które dostosowano do wymogów nowego prawa o stowarzyszeniach, zachowując w P. T. T. autonomję (osobowość prawną) oddziałów Towarzystwa i, stanowiącego jego część szczególną, Klubu Wysokogórskiego P. T. T.

Podkreślił również Zjazd swą przychylność wobec zagadnień alpinizmu **uchwałą, uznającą zasługi powracającej obecnie do Kraju polskiej wyprawy alpinistyczno-naukowej**, która działała przez szereg miesięcy w **Andach Argentyńskich** (grupy Ramady i Aconcaguy), oraz udzielając poparcia przygotowującym się do rychłego wyruszenia wyprawom wysokogórskim P. T. T. do gór **Atlasu Marokańskiego** i do kraju Torell'a na **Spitcbergenie**.

Organizacją Zjazdu oraz przyjęciem gości i delegatów zajął się żywotny Oddział Warszawski P. T. T., któremu za jego sprawność i serdeczność zgotował Zjazd spontaniczną owację.

Działalność Oddziału Lwowskiego Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego.

Oddział Lwowski Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego rozwinął w ubiegłym roku szeroko zakrojoną działalność nad zorganizowaniem ruchu turystycznego w okręgu lwowskim. W tym celu przystąpił do współpracy z Referatem Turystycznym Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych we Lwowie, organizując pociągi popularne, wycieczki zbiorowe w Karpaty zarówno zimą jak i latem.

Od 4.VI. 1933 r. do 10.III. 1934 w wycieczkach organizowanych przez Oddział Lwowski PTT. wzięło udział 2378 osób.

Celem informowania narciarzy o stanie śniegu w górach Oddział wydawał przez całą zimę komunikaty śniegowe, które umieszczano w prasie i w radjo. Zaprowadzono również dział informacyjno-turystyczny dla członków.

Również i robotom w górach Oddział poświęcił wiele trudu. W ubiegłym sezonie letnim przeprowadzono nowe znakowania szlaków turystycznych, jak też poprawiono stare szlaki, przebiegające najpiękniejsze partje w Gorganach Centralnych. Zbudowano schron turystyczny wysokogórski na przełęczy Sołotwinka (1350 m.) w Gorganach Centralnych, oraz przeprowadzono remont schroniska Oddziału w Jali.

Obecnie Oddział Lwowski posiada do dyspozycji turystów następujące schroniska i punkty noclegowe:

Schronisko w Jali (750 m. n. p. m.) zbudowane w 1927 r., zagospodarowane na 20 łóżek, dojazd do Broszniowa, stąd kolejką leśną do Ryzarni (500 m. od schroniska). Schronisko to jest doskonałym punktem wyjściowym w najpiękniejsze partje szczytowe Gorgan Centralnych. (adres — schronisko PTT w Jali koło Ryzarni p. Perehińsko).

Schronisko w Świcy (930 m. n. p. m.) zbudowane w r. 1932, zagospodarowane na 17 łóżek. Dojazd koleją do Wygody, stąd kolejką leśną do punktu odległego od schroniska o 3 km, (adres — schronisko PTT w Świcy, gm. Ludwikówka, p. Wełdzirz).

Schron wysokogórski *na Sołotwince* (1350 m. n. p. m.) niezagospodarowany, dojście od schroniska w Świcy lub od Piskawy w dolinie Mołody.

Ponadto Oddział posiada punkty noclegowe w Ludwikówce, Maksymówce, Żakli, Wygodzie, Dolnie, Wyszkowie, w Sławsku pod Kazanowcem oraz w Sokolem nad Sanem.

We wszystkich objektach wymienionych członkowie Towarzystwa Tatrzańskiego dostają znaczne ulgi od cen za noclegi i pożywienie.

Oddział posiada Sekcję Narciarską oraz nowozałożoną Sekcję Kajakową.

Celem usprawnienia swej pracy na terenie Lwowa Oddział — przeniósł swe biuro do lokalu sklepowego przy głównej ulicy (Akademicka 23), gdzie w godzinach urzędowych (11 — 13 i 18 — 20) przyjmuje się wpisy do P. T. T. oraz udziela się wszelkich informacji z zakresu turystyki.

Zjazd Referentów turystycznych D. O. K. P.

W dniu 2 maja r. b. w sali Konferencyjnej M. K. odbył się zjazd referentów turystycznych D. O. Kolei Państwowych.

Zjazd zagaił Naczelnik Wydziału Turystyki M. K. , p. Stefan Podworski, który w krótkich słowach zaznajomił obecnych z celami zjazdu, oraz podniósł jego znaczenie dla turystyki w Polsce.

Następnie wszyscy referenci turystyczni D. O. K. P. złożyli kolejno sprawozdania z działalności za rok ubiegły, poczem wywiązała się szczegółowa dyskusja.

Z kolei referenci turystyki przy D. O. K. P. złożyli pisemne wnioski w sprawie programu prac i organizacji sezonu letniego w r. b., motywując je ustnie.

W dyskusji nad programem prac w okresie letnim 1934 r., poruszono cały szereg zagadnień, związanych bezpośrednio lub pośrednio z życiem turystycznem w naszym kraju.

Na zakończenie, p. Naczelnik Wydziału zakomunikował zebranym, że w sezonie letnim odbywać się będą co miesiąc zjazdy referentów turystycznych w siedzibach różnych D. O. K. P., dzięki którym będą oni mogli zapoznać się z pracą kolegów na innych terenach, oraz — w ciągu organizowanych przy okazji tych zjazdów, specjalnych wycieczek — zaznajomić bezpośrednio z osobliwościami turystycznemi naszego kraju.

1-szy taki zjazd odbędzie się w czerwcu w Krakowie, 2-gi w lipcu w Stanisławowie, 3-ci w sierpniu w Toruniu, 4-ty we wrześniu w Wilnie.

Kronika turystyczna.

Komisja artystyczna Wydziału Turystyki.

Przy Wydziale Turystyki powołaną została Komisja Artystyczna, której zadaniem jest: opinjowanie projektów, szkiców i t. p. artystycznych wydawnictw propagandowych Wydziału Turystyki, odnośnie ich wartości artystycznej i propagandowej oraz szacowanie wartości pieniężnej, przedkładanych jej prac i projektów.

W skład Komisji Artystycznej wchodzą:

Naczelnik Wydziału Turystyki, Stefan Podworski, jako przewodniczący, oraz jako członkowie:

Delegat Wydziału Sztuki Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, główny konserwator — Jerzy Remer,

delegat Ministerstwa Spraw Zagranicznych — doradca artystyczny M. S. Z. — Jerzy Warchałowski,

delegat Akademji Sztuk Pięknych w Warszawie Prof. Wojciech Jastrzębowski,

delegat Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej — prof. A. Bojemski,

doradca artystyczny M. K. inż. Aleksander Kodelski i Kierownicy Referatów Wydziału Turystyki M. K.

Posiedzenie Komisji Artystycznej Wydziału Turystyki.

Dnia 20 kwietnia r. b. odbyło się pierwsze posiedzenie nowoutworzonej Komisji Artystycznej Wydziału Turystyki. Na posiedzeniu byli obecni: pp. Naczelnik Wydz. Tur. St. Podworski, delegat Wydz. Sztuki Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. główny konserwator Jerzy Remer, delegat Min. Spraw Zagranicznych, doradca artystyczny M. S. Z. — Jerzy Warchałowski, delegat Wydz. Arch. Polit. Warsz. — prof. A. Bojemski, doradca artystyczny M. K. — inż. Aleksander Kodelski oraz kierownicy i przedstawiciele referatów Wydz. Turystyki pp: Radca St. Lenartowicz, dr. M. Orłowicz, red. Bohdan Lepecki i M. Piwoński.

Na posiedzeniu, na którem przewodniczył p. Naczelnik St. Podworski, omówiono obszernie kryterja, które będą służyć Komisji przy ocenie nadsyłanych prac i postanowiono rozszerzyć grono artystów, biorących udział w konkursach Wydziału Turystyki. Pozatem uznano za wskazane urządzanie konkursów otwartych.

77,490 robotników pracuje na państwowych i samorządowych robotach drogowych.

W pierwszym numerze Biuletynu Turystycznego zostały podane zamierzone w bieżącym sezonie roboty drogowe przy budowie ulepszonych nawierzchni i nowych dróg, ważnych dla rozwoju turystyki.

Według wiadomości nadesłanych do Ministerstwa Komunikacji przez Wojewodów, w obecnej chwili wszystkie te roboty są uruchomione. Wyjątek stanowi budowa ulepszonych nawierzchni na trakcie krakowskim pod Warszawą, na trakcie brzeskim, odcinek Warszawa — Miłosna i na trakcie gdańskim pod Gdynią. Uruchomienie tych robót nastąpi w najbliższym czasie.

W dniu 5 maja b. r. przy wszystkich robotach na drogach państwowych i samorządowych (konserwacja, budowa ulepszonych nawierzchni, budowa nowych dróg, budowa nowych mostów i produkcja materjałów drogowych w kamieniołomach i klinkierniach) zajętych było 77.490 robotników, z czego na drogach państwowych 31.586 robotników, reszta zaś na robotach, prowadzonych przez samorządy.

Z nowych robót drogowych, mogących zainteresować turystów, których wykonanie zostało ostatnio zdecydowane, należy wymienić:

1) Budowę drogi państwowej Wilno — Lida na odcinku Bieniakonie — Zaniuny w województwie nowogródzkiem. Droga ta, biegnąca po starym szerokim trakcie kresowym, obsadzonym starodrzewiem, budowana jest również na terenie województwa wileńskiego celem połączenia Wilna z województwem nowogródzkiem.

2) Budowę i naprawę dróg w 6-ciu podgórskich powiatach województwa krakowskiego i lwowskiego: nowosądeckim, gorlickim, jasielskim, krośnieńskim, sanockim i leskim.

Roboty te są zapoczątkowaniem szerszego programu robót drogowych, który będzie wykonany w latach następnych dla udostępnienia naszych gór i okolic podgórskich.

W roku bieżącym roboty obejmą następujące drogi:

a) w pow. nowosądeckim Krynica — Tylicz;

b) w pow gorlickim Konieczna — Radocyna i Gładyszów — Uście Ruskie;

c) w pow jasielskim Żmigród — Grab i Desznica — Świątkowa;

d) w pow. krośnieńskim Dukla — Barwinek, Iwla — Polana — Ciechanie i Tylawa — Hyrowa;

e) w pow. sanockim Komańczowa — Wisłok Wielki — Wola Piotrowa i Chyrów — Miejsce Piastowe (most koło Dąbrówki Ruskiej);

f) w pow. leskim — kilka dróg samorządowych.

Roboty będą wykonane częściowo za gotówkę, częściowo odrabianiem zasiłków zbożowych i szarwarkiem.

Dyrekcyjny pociąg popularny do Jaremcza.

Dnia 13 maja b. r. uruchomiła Dyrekcja Kolejowa w Stanisławowie pierwszy wiosenny pociąg popularny do Jaremcza. W programie uwzględniono szereg wycieczek w okolicy Jaremcza i Jamnej. Uczestnicy wycieczki w pociągu popularnym otrzymają bezpłatnie broszurkę „Z Okien Wagonu i „Krótki Przewodnik po dolinie Prutu" opracowanie przez referat Turystyczny Dyrekcji Stanisławowskiej.

Ruch turystyczny na terenie Dyrekcji Wileńskiej.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Wilnie podzieliła ruch turystyczny na: wewnętrzny, t. j. ruch turystyczny w obrębie własnej Dyrekcji i zewnętrzny, t. j. ruch turystyczny, wychodzący poza granice Dyrekcji Wileńskiej, a kierowany na teren innych D. O. K. P.

Teren D. O. K. P. Wilno, z uwagi na rozmieszczenie godnych zwiedzenia miejscowości, podzielono na trzy zasadnicze strefy turystyczne, a mianowicie:

1) północno-wschodnią,

2) zachodnią i

3) południowo-wschodnią.

W konsekwencji, biorąc za ośrodek Wilno, ustalono następujące linje kierunkowe dla organizowania wycieczek grupowych i pociągów popularnych:

I.

1) Wilno — Podbrodzie.

2) Wilno — Dukszty — Druja,

3) Wilno — Brasław,

4) Wilno — Kobylniki (Narocz).

II.

1) Wilno — Druskieniki,
2) Wilno — Grodno,
3) Wilno — Augustów.

III.

1) Wilno — Białowieża,
2) Wilno — Pińsk.

IV.

1) Grodno — Wilno,
2) Grodno — Augustów,
3) Grodno — Białowieża,
4) Grodno — Druskieniki.

V.

1) Białystok — Wilno,
2) Białystok — Grodno,
3) Białystok — Augustów,
4) Białystok — Druskieniki.

VI.

1) Brześć — Wilno,
2) Brześć — Pińsk,
3) Brześć — Białowieża.

Na taki podział linij kierunkowych wpływa sam teren, na którym, poza Wilnem, miastem pamiątek historycznych, znajduje się Grodno z zamkiem Batorowym i innemi pamiątkami historycznemi, zdrojowisko Druskieniki, prześliczna okolica lesista Podbrodzie, jezioro Narocz, przepiękna grupa jezior augustowskich, perła puszcz polskich Białowieża, oryginalny krajobraz poleski, zwiedzany od Pińska drogą rzeczną, a więc miejscowości szczególnie cenne pod względem krajoznawczo-turystycznym, do których należałoby kierować wycieczki grupowe i pociągi popularne.

Komunikacja Warszawa — Białowieża.

W związku z pojawieniem się w prasie uwag o komunikacji między Warszawą i Białowieżą, Ministerstwo Komunikacji podaje do wiadomości.

Dla potrzeb komunikacji codziennej między Warszawą i Białowieżą przez Siedlce, będą od 15 maja r. b. kursowały w ciągu całego roku wagony 2, 3 kl. tej relacji, w odnośnych, skomunikowanych pociągach według rozkładu: Warszawa Wil. odjazd 23 g. 24 m. Białowieża przyjazd 5 g. 40 m.; z powrotem Białowieża odjazd 13 g. 10 m., Warszawa Wil. przyjazd 19 g. 45 m. Prócz tego, mając na względzie komunikację z Białowieżą w celach turystycznych, zostały przewidziane kursy bezpośrednich wagonów 2, 3 kl. w odnośnych pociągach skomunikowanych według rozkładu: Warszawa Wil. odjazd 10.44 — Białowieża przyjazd 16.55, w dnie przedświąteczne i soboty w okresie od 30.V. do 15.IX. r. b., zaś z powrotem: Białowieża, odjazd 0.45, Warszawa Wil. przyjazd 6.47, w poniedziałki i dnie poświąteczne w okresie od 1.VI. do 17.IX. r. b.

Niezależnie od tych komunikacyj, które będą podane w nowym Urzędowym Rozkładzie Jazdy i Lotów, ważnym od 15 maja r. b., zostały przewidzianie trasy t. zw. warunkowych pociągów specjalnych białowieskich, według rozkładu: Warszawa Gł. odjazd 15.20, Białowieża Pałac przyjazd 20.11, Białowieża przyjazd 20.25; z powrotem Białowieża odjazd 18.35, Białowieża Pałac 18.47, Warszawa Gł. przyjazd 23.30.

Pociągi te będą mogły być uruchomiane dla dużych wycieczek, organizowanych zasadniczo przez Biura Podróży, jak również i przez Dyrekcję Warszawską w razie dostatecznej ilości zgłoszeń".

Droga z Wilna do Naroczy.

Droga Wilno — Kobylnik — jez. Narocz od dn. 20 kwietnia r. b. na odcinku od Michaliszek (62 klm. od Wilna), długości 20 klm., została zamknięta dla ruchu, wskutek prowadzonych tam robót.

Objazd przedłuża drogę do jez. Narocz o 12 klm. (32 klm. zamiast 20) i idzie od Michaliszek na prawo przez Markuny, Widziuny, Rymszynięta, Żawidzinięta, Swir do Kurkul.

Droga jest poprawiona i zaopatrzona w znaki orjentacyjne.

Schroniska w woj. Wileńskiem.

Województwo Wileńskie posiada dwa schroniska do użytku ogólnego (pozatem istnieją schroniska szkolne): w Trokach nad jeziorem Trockiem, oraz nad Naroczą, na południowym brzegu tego jeziora.

Schronisko Ligi Morskiej i Kolonjalnej w Trokach normalnie może pomieścić 24 osoby w salach ogólnych. W razie potrzeby z mniejszą wygodą może być umieszczonych do 50 osób.

Schronisko nad jez. Narocz należy do Towarzystwa Miłośników jez. Narocz" i wydzierżawione jest przez „Tow. Pracy Obywatelskiej Kobiet". Pomieścić może do 50 osób.

Drugie schronisko nad jez. Narocz, około wsi Kupa, należy do Kuratorjum Okręgu Szkolnego i przeznaczone jest dla nauczycieli i uczniów.

Schronisko turystyczne nad jeziorem Narocz.

Nad jeziorem Narocz na Wileńszczyźnie, nad największym w Polsce zbiornikiem słodkiej wody (80 km. kw.), istnieje schronisko turystyczne towarzystwa Miłośników jez. Narocz. W schronisku tem znajduje się równocześnie i pensjonat dla osób pragnących spędzić dłuższy czas w tej ślicznej okolicy. Zarówno schronisko jak i pensjonat prowadzone są przez Zrzeszenie Wojewódzkie Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet w Wilnie. Sezon trwa od 1 maja do 1 października. Schronisko położone jest wśród 20.000 hektarowego, sosnowego lasu w miejscowości suchej i zdrowej. Schronisko zaopatrzone jest w łodzie i kajaki. Koszt utrzymania całodziennego (4 posiłki dziennie) wynosi 4 zł., dla dzieci do lat 12 — 2 złote. Dla osób przebywających ponad 10 dni ulgi 10%. Informacyj o komunikacji do schroniska udziela „Orbis", zamówienia na pokoje przyjmuje Zarząd Schroniska Narocz, poczta Miadzioł, powiat Postawski.

Ze schroniska można urządzać interesujące wycieczki do okolicznych jezior (Miadzioł, Miastro, Blade, Batyryno, Podszapka).

Jezioro Wigry koło Suwałk.

Zarząd Suwalskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego podaje do ogólnej wiadomości, że w celu poznania niezwykle malowniczego krajobrazu Suwalszczyzny, obfitującej w liczne jeziora, rzeki i lasy, jak również jednego z największych i najpiękniejszych jezior — Wigierskiego, należy dojechać do stacji kolejowej Suwałki, skąd udać się do Schroniska Wycieczkowego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego nad jeziorem Wigry w powiecie suwalskim (odległego o 12 klm. od Suwałk). Schronisko to posiada ogółem 60 miejsc, z czego połowa zarezerwowanych dla młodzieży szkolnej. Wyżywienie i pościel można otrzymać na miejscu.

Jezioro Wigierskie połączone jest malowniczą rzeką Czarną Hańczą z Niemnem, Kanałem Augustowskim i jeziorami Augustowskiemi. Około 30 klm. od Suwałk znajduje się najgłębsze na całem pojezierzu Bałtyckiem jezioro „Hańcza", głębokości 108 m.

Bliższych informacyj udziela Zarząd Oddziału Pol. Tow. Krajozn. (Suwałki, ul. Kościuszki Nr. 84), gdzie można też otrzymać „Przewodnik po Wigrach dr. M. Brzosko-Zielińskiej i M. Łojewskiego. W przewodniku tym przytoczone są szlaki turystyczne po Suwalszczyźnie.

Wycieczka zbiorowa do Kosmacza.

Dnia 27 maja w niedzielę organizuje referat Turystyczny przy D. O. K. P. w Stanisławowie wycieczkę zbiorową w Zielone Święta na odpust do wsi huculskiej Kosmacza, znanej z pięknych strojów ludowych i malowniczego położenia. Uczestnicy wycieczki pojadą koleją leśną z Mikuliczyna do Polanicy Czeremegowskiej, skąd udadzą się pieszo przez wzgórze Steryszorę 1.126 m. do wsi Kosmacza. Powrót do Mikuliczyna nastąpi tegoż dnia wieczorem.

Kiermasz Harcerski we Lwowie.

Dla propagandy idei harcerskiej wśród starszego społeczeństwa i młodzieży przystąpił Zw. Harcerstwa Polskiego we Lwowie do zorganizowania na Placu Targów Wschodnich wielkiego kiermaszu w dniu 3 czerwca b. r. Program obejmuje zabawy oraz szereg widowisk ilustrujących życie i sprawność harcerstwa. Na ten dzień projektowane jest uruchomienie pociągów popularnych z Przemyśla, Stryja i Drohobycza do Lwowa.

Wyścigi motocyklowe o mistrzostwo Polski.

Klub Motocyklistów w Bydgoszczy donosi, że w dniu 9 września r. b. urządzone będą na tamtejszym stadjonie Miejskim, na torze żużlowym, wyścigi motocyklowe — Dirt — Track — o mistrzostwo Polski.

Wyścigi Automobilowe we wrześniu.

Międzynarodowe wyścigi o „Grand Prix" Lwowa nie odbędą się w czerwcu ponieważ Komitet nie posiada na ten cel odpowiednich funduszów. Obecnie toczą się pertraktacje z Prezydjum miasta Lwowa, co do sposobu sfinansowania tej imprezy, które niewątpliwie doprowadzą do pomyślnego wyniku tak, że wyścigi odbędą się przypuszczalnie we wrześniu, w okresie Targów Wschodnich.

Propaganda polska w Ameryce.

Łącznym nakładem 10 państw Europy środkowej i wschodniej została wydana książka propagandowa w ilości 100.000 egzemplarzy, p. t. „The Europe You Do Not" (Europa, której nie znacie), przeznaczona dla turystów amerykańskich.

Amerykańskie towarzystwa okrętowe i biura podróży odebrały w maju cały nakład i rozdzieliły go natychmiast między swą kiljentelę, by ją zachęcić do wycieczki do Europy.

Należy bowiem podkreślić fakt, że turyści amerykańscy, którzy dotychczas interesowali się głównie, jeżeli nie wyłącznie Europą Zachodnią i Południową, którą znają już dobrze, prawdopodobnie podejmą chętnie podróże w jakieś nowe dla nich, bardziej egzotyczne strony. Na to liczą amerykańskie biura podróży, podejmując się propagowania tej książki, opisującej następujące kraje: Albanję, Austrję, Bułgarję, Czechosłowację, Grecję, Węgry, Rumunję, Rosję, Jugosławję.

Ogólne opisy starają się uwypuklić odmienność Europy środkowej i wschodniej od Europy zachodniej, różnorodność krain, ich piękno i egzotykę. Książkę zdobią piękne ilustracje.

Wiadomości o Polsce zajmują tam niepoślednie miejsce; 20 stron i tyleż ilustracji.

Opis Polski finansowany był przez Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji. Pozatem zostało zamówionych 10.000 egz. odbitki „Poland" (Polska), zawierającej tylko opis Polski, która chwilowo zastąpi wyczerpany nakład broszury angielskiej „Visit Poland".

Wydawcy starali się książkę dostosować do mentalności amerykańskiej. Krótkie, a treściwe notatki, uwypuklają tylko najważniejsze rzeczy.

Nowe wydawnictwa turystyczne.

Krótki Almanach Polski Współczesnej.

Oddawna dawał się odczuwać brak czasopisma wydawanego w językach obcych i języku polskim, wychodzącego corocznie, któreby podawało krótkie ale ścisłe wiadomości, dotyczące Polski. Wydawnictwa tego nie może zastąpić Mały Rocznik Statystyczny, podający tylko same cyfry. Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji, odczuwając brak tego rodzaju almanachu, na który często zgłaszają zapotrzebowania zagraniczni publicyści, zainicjował akcję międzyministerjalną dla wydania almanachu jeszcze w r. bieżącym. Na zaproszenie Min. Komunikacji odbyły się w miesiącach zimowych pod przewodnictwem naczelnika Wydziału Turystyki p. Podworskiego, dwie konferencje międzyministerjalne, na których jednomyślnie uchwalono niezbędność corocznego wydawania almanachu, postanawiając w roku bieżącym wyasygnować kwotę potrzebną na jego wydanie z budżetów kilku ministerstw. Do kosztów wydania, wynoszących przeszło 20.000 złotych, przyczyniają się: Min. Komunikacji, M. S. Zagranicznych, Min. Rolnictwa, Min. W. R. i Oświecenia Publicznego, Min. Opieki Społecznej, Min. Przemysłu i Handlu, Min. Sprawiedliwości, Min. Spraw Wewnętrznych. Toczą się pertraktacje, aby do kosztów wydania przyczyniły się też: M. Spraw Wojskowych, dyrekcje banków i monopolów państwowych i Fundusz Kultury Narodowej. Almanach, obliczony na około 160 str. druku petitem, formatu 16-ki, ma wyjść w nakładzie 20.000 egz., a to po 5000 w języku polskim, francuskim, angielskim i niemieckim. Redakcję jego objął prof. dr. Stanisław Arnold, redaktor Słownika Geograficznego, zaś wydaniem i kolportażem zajmuje się Polski Instytut Współpracy z Zagranicą. Prace redakcyjne znajdują się już na ukończeniu, a czynione są starania aby almanach wyszedł jeszcze w końcu lipca lub w początkach sierpnia, tak, aby mógł być doręczony uczestnikom Międzynarodowego Kongresu Geograficznego.

Przewodnik Lotniczy po Polsce.

Polskie Linje Lotnicze „Lot" przystąpiły do wydania przewodnika lotniczego po Polsce i krajach sąsiednich dla tych szlaków, które są obsługiwane przez samoloty polskie. Przewodnik nosi tytuł „Szlaki lotnicze". Ma on wyjść w kilku zeszytach. Wyszedł już zeszyt 1-szy, obejmujący linje z Warszawy do Katowic i Krakowa, z Katowic do Krakowa i z Krakowa przez Cieszyn i Berno do Wiednia. Tekst przewodnika opracował dr. Mieczysław Orłowicz. Podaje on opis poszczególnych miejscowości i okolic, tak jak się przedstawiają widziane z samolotu. Uzupełnieniem tekstu są ilustracje wykonane na podstawie zdjęć lotniczych 2 pułku lotniczego, oraz P. L. L. „Lot". Do przewodnika dodano dużą mapę kolorową przedstawiającą całą część Europy od Warszawy po Wiedeń, widzianą z lotu ptaka z oznaczonemi linjami lotniczemi. Mapę wykonał Tadeusz Zwoliński z Zakopanego, autor map kolejowych z widokiem Polski z lotu ptaka. Dalsze zeszyty, które mają wyjść w najbliższym czasie, będą poświęcone opisowi pozostałych linji.

Międzynarodowy kalendarz turystyczny.

Conseil Central de Tourisme International w Paryżu wydaje corocznie kalendarz najważniejszych imprez turystycznych Europy, p. t. „Calendier Touristique International". Kalendarz ten wychodzi corocznie w ostatnich dniach grudnia, pozatem 1 maja każdego roku wydawane są uzupełnienia. Dane dotyczące Polski przesyła dla kalendarza Wydział Turystyki Min. Komunikacji, który świeżo przesłał też uzupełnienia dla sezonu letniego.

Mapy Polski z lotu ptaka.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Krakowie nadesłała sprawozdanie dotyczące dwuch afiszów, wydanych w latach ubiegłych, wykonanych wedle szkicu Tadeusza Zwolińskiego z Zakopanego, a przedstawiających Polskę z lotu ptaka, które świadczy o ogromnem powodzeniu, jakiem cieszą się te mapy. Mapa pierwsza, przedstawiająca Polskę od strony Tatr, wydana p. t. „Krakowsko-Śląski Okręg Turystyczny" wyszła w nakładzie 25.000 egz.; mapa druga, przedstawiająca Polskę od strony granicy rumuńskiej, wydana p. t. „Wschodnio-Karpacki Okrąg Turystyczny", wyszła w nakładzie 20.000 egz. Duży procent nakładu przeznaczono dla bezpłatnej propagandy przy pomocy polskich kolei państwowych (dworce kolejowe, wagony kolejowe, Wydział Turystyki M. K.), względnie dla celów propagandy biur podróży i organizacji społecznych. W tym celu wydano bezpłatnie 7300 map Krakowsko-Śląskiego Okręgu Turystycznego, i 7100 map Wschodnich Karpat. Część nakładu oddano do sprzedaży biurom podróży, księgarniom i stacjom kolejowym za pośrednictwem dyrekcji kolejowych. Dotychczas sprzedano mapy Krakowsko-Śląskiej 5.388 sztuk, mapy Wschodnio-Karpackiej 1.610, t. j. razem około 7.000 egz. Z tego kolej sprzedała 1503 szt., firmy prywatne 5405 egz. Świadczy to o ogromnej popularności mapy wśród publiczności, oraz o tem, że jej wydanie było istotną potrzebą. W komisowej sprzedaży pozostaje jeszcze przeszło 5600 ezg. map, w zapasie 5600 map. Krakowsko-Śląskiego Okręgu Turystycznego i 1600 map Wschodnio-Karpackiego Okręgu Turystycznego. Przypuszczać należy, że zapas ten, wobec dużego zapotrzebowania, wyczerpie się w ciągu najbliższego roku.

Mapa turystyczna Polski.

Po całorocznem przygotowaniu i uzupełnianiu została przygotowana do druku mapa turystyczna Polski, która w najbliższych miesiącach ma wyjść nakładem Wydziału Turystyki Min. Komunikacji. Mapa, która wyjdzie w podziałce 1 : 750.000 obejmuje kilka tysięcy miejscowości, podając system rozmaitego rodzaju podkreśleń, względnie znaków konwencjonalnych, charakter osobliwości turystycznych danej miejscowości (zdrojowiska, letniska, zabytki sztuki, osobliwości przyrody, osobliwości entograficzne, muzea, ruiny, centra przemysłowe, kopalnie i t. p.). Mapę wykonał kartograf Zdzisław Jaworski pod redakcją urzędników Wydziału Turystyki M. K. dra Mieczysława Orłowicza i Radcy Stanisława Lenartowicza. Korektę i uzupełnienia mapy wykonali z ramienia Wydziału Stuki Min. Oświaty dr. Jadwiga Przeworska, z ramienia Państwowej Rady Ochrony Przyrody por. Romanow, i z ramienia redakcji Słownika Geograficznego—p. S. Szymkiewicz i Halina Roguska. Ponieważ orjentacja na mapie, wobec dużej ilości nazw, mogłaby być utrudnioną, do mapy dodany będzie indeks abecadłowy wszystkich pomieszczonych na niej miejscowości z oznaczeniem działki mapy, na której należy danej miejscowości szukać. Druk mapy rozpocznie się w ciągu maja.

Przewodniki po Polsce dla Międzynarodowego Kongresu Geograficznego.

Na prośbę Sekretarjatu Generalnego Międzynarodowego Kongresu Geograficznego, który w końcu sierpnia zbierze się w Warszawie, Wydział Turystyki Min. Komunikacji zgodził się wydać dla jego uczestników bezpłatnie 1000 przewodników po Polsce w językach obcych. W szczególności Komitet Organizacyjny Kongresu otrzymał 200 egzemplarzy książki dra Mieczysława Orłowicza, „Guide Illustrė de la Pologne", wydanego w 1927 r. przez Min. Robót Publicznych, 100 egz. dr. M. Orłowicza Ilustrowanego Przewodnika Kolejowego tom I (1927 r.), zaś z tomu II tegoż przewodnika, wydanego w 1931 r. 200 egz. po niemiecku, 300 egz. po francusku i 200 egz. po angielsku. Niestety z powodu całkowitego wyczerpania I-go tomu tego przewodnika w języku angielskim i francuskim nie można było zaopatrzyć w przewodnik w tych językach członków Międzynarodowego Kongresu Geograficznego.

Turystyczny Rozkład Jazdy.

Tow. Księgarni Kolejowych „Ruch" wyda w końcu maja poraz pierwszy, obok urzędowego rozkładu jazdy o wyglądzie dotychczasowym, także specjalne wydanie rozkładu jazdy dla turystów, uwzględniające informacje o osobliwościach turystycznych poszczególnych miejscowości i okolic Polski. Wydawnictwo to kolportowane będzie nietylko wśród Polaków, ale również i cudzoziemców, więc obok tekstu polskiego, posiadać będzie teksty: niemiecki, francuski i angielski. Redaktorem Rozkładu Jazdy jest p. Jerzy Grabiański, informacje turystyczne opracował dr. Mieczysław Orłowicz. Rozkład ten uwzględnia najważniejsze linje autobusowe, wodne i lotnicze. Część turystyczna podawać będzie w sposób bardzo lakoniczny, w porządku numerów rozkładu, informacje o ważniejszych miejscowościach i ich osobliwościach turystycznych, położonych przy danej linji, względnie w jej sąsiedztwie. Wyciąg z tych informacyj podany będzie również w tłomaczeniu na język angielski, niemiecki i francuski. Turystyczny rozkład jazdy, będzie ozdobiony 50 ilustracjami, odbitemi systemem rotograwiurowym, przedstawiającemi najważniejsze osobliwości turystyczne wszystkich województw polskich. Stosunkowo niska cena (zł. 2.50) umożliwi nabycie tego rozkładu szerszym sferom podróżującej publiczności. Wydział Turystyki Min. Komunikacji zamówił dla celów propagandowych 1.500 egzemplarzy Rozkładu, przeznaczonych przedewszystkiem dla cudzoziemców, wybierających się do Polski, które oddane zostaną do dyspozycji poselstw i konsulatów polskich zagranicą.

Broszurka „z okien wagonu".

Wzorem wydawnictw zagranicznych, D. O. K. P. w Stanisławowie przygotowało na nadchodzący sezon letni wielobarwną broszurkę przedstawiającą krajobraz, jaki oglądać mogą podróżni z okien wagonu na odcinku Delatyn — Woronienka, położonych w dolinie Prutu. Broszurka powyższa obrazuje wiernie całą rzeźbę terenu i podaje nazwy szczytów, wysokości, znakowane ścieżki turystyczne, stacje i przystanki kolejowe. Pozatem broszurka zawiera zwięzły przewodnik, 2 mapki schematyczne sieci kolejowej oraz informacje o Huculszczyźnie. Broszurka powyższa sprzedawaną będzie w cenie 20 groszy. Tekst opracował I. Czajkowski, referent turystyki w D. O. K. P. w Stanisławowie.

Wydawca — **Wydział Turystyki Min. Komunikacji.** Redaktor — **Bohdan Lepecki.**

Adres Redakcji i Administracji — **Warszawa, Nowy Świat 14. tel. 555-86.**

Drukarnia Państwowa Nr 70331.